

Bilag 3: Høringssvar med administrationens kommentarer – Indsatsplan for Bredkær Vandværk

Der er indkommet høringssvar fra LandboNord, advokat Jens Jacob Halling på vegne af Hans Christian Lunden og Leif Ove Christensen, Henrik Arildskov og Region Nordjylland.

Alle indkomne høringssvar til indsatsplanen er samlet i dette dokument. Administrationens bemærkninger er tilføjet i højre kolonne ud for det pågældende afsnit.

Høringssvar	Administrationens kommentarer
<p>Høringssvar fra LandboNord</p> <p>Høringssvar til Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse - Bredkær Vandværk Hermed fremsendes høringssvar fra LandboNord. Høringssvaret har fokus på landbrugets interesser/ specielt på landbrugsarealerne i området ift. de nødvendigheden af de foreslåede dyrkningsrestriktioner. En række lodsejere figurerer som medunderskrivere på dette høringssvar. Alle har de en særlig individuel interesse i indsatsplanen og dennes betydning for fremtidig drift af de landbrugsarealer, der ligger indenfor grundvandsområdet.</p> <p>LandboNord er enig med Hjørring Kommune i, at vi også fremadrettet skal kunne hente rent grundvand fra magasinerne under landbrugsjord, men at det er vigtigt - ligesom det er lovmæssigt bestemt, at mål og ambitioner svarer overens med mulighederne på området - henset til den økonomiske betydning som kommende restriktioner har for lodsejerne i grundvandsområdet.</p> <p>Indledningsvist skal det bemærkes, at LandboNord ikke finder, at Hjørring Kommune i indsatsplanen tilstrækkeligt har dokumenteret et behov for nødvendigheden af at skulle implementere de foreslåede tiltag. Ikke engang tilnærmelsesvist.</p> <p>Indsatsplanen indeholder således ingen beskrivelse af en risikotilstand for vandkvaliteten i indvindingsoplandet for Bredkær Vandværk, der kan retfærdiggøre, at de foreslåede tiltag er nødvendige. Allerede på side 23 i Indsatsplanen fremgår det, at "...de seneste prøver viser ingen fund af nogen miljøfremmede stoffer". Det faktum underbygges videre i indsatsplanen, så det slutteligt kommer til at fremstå meget klart, at der ikke er noget reelt trusselbillede for Bredkær Vandværk.</p>	<p>Indsatsplanen bygger på nyeste viden fra statens kortlægninger, som er det grundlag kommunen skal udarbejde en indsatsplan efter jf. vandforsyningsloven og bekendtgørelse om indsatsplaner. Der findes ikke nyere data om grundvandets kvalitet. De udpegede områder er baseret på modelberegninger med en model, der er opdateret i 2016. Det er ikke muligt at tilføje mere data til modellen på nuværende tidspunkt.</p> <p>Inden for de kortlagte arealer er der stor viden om, hvilke områder, der kan være følsomme over for forureninger. På denne baggrund har kommunalbestyrelserne, bl.a. via Miljøbeskyttelseslovens § 26a, mulighed for at sikre grundvandsbeskyttelsen ved de enkelte vandværker.</p> <p>I planen er der redegjort for behovet for beskyttelse på de to kildepladser. Vurdering af behovet baseres på en række faktorer, herunder arealanvendelse, grundvandsdannelse, kort transporttid (under 10 år), udpegning af følsomme områder i indvindingsoplandet samt fund af nitrat og pesticider (tilladte og forbudte) i grundvandet.</p> <p>De prioriterede områder er primært udpeget på baggrund af kort transporttid (under 10 år) og stor grundvandsdannelse. Indenfor disse områder, er der væsentlig større risiko for forurening af grundvandet, hvis der sker spild eller u hensigtsmæssig håndtering.</p> <p>Set ift. grundvandet alder og strømningstid, er Bredkær Vandværk et ungt vandværk, hvor der kun har været indvundet grundvand siden 1999. Det er derfor ikke sikkert at vi har set, hvilke stoffer der er på vej ned i grundvandet endnu. Eventuelle påvirkninger fra jordoverfladen kan være mange år om at nå ned til</p>

Hvis Hjørring Kommune ønsker at gennemføre de meget vidtrækkende indgreb, så må det først og fremmest underbygges i Indsatsplanen, at det faktisk er nødvendigt, at indføre restriktioner på arealdriften. De foreslåede indgreb går meget længere end den nuværende almindelige lovgivning på området. Ligeledes synes LandboNord ikke, at Hjørring Kommune har dokumenteret, at der i indsatsplanen er anvendt en passende balance ml. forsigtigheds- og proportionalitetsprincip ide foreslåede indsatser. Forsigtighedsprincippet indeholder et krav til myndighederne om, at usikkerhed om risici for miljøet og sundheden - som kan opstå i forbindelse med introduktion af et stof, et produkt, en aktivitet, en tilstand - ikke må være begrundelsen for myndighedspassivitet/-accept". Vi opfatter det sådan, at når man har en grænseværdi og denne er overholdt, så kan man ikke anvende forsigtighedsprincippet til at skærpe yderligere og indføre flere restriktioner. Der henvises her til bilag 1 - faktaark fra SEGES om "Beskyttelse af drikkevand"

Det er afgørende, at der er et faktisk og konkret trusselsbillede for at kunne retfærdiggøre iværksættelse af de foreslåede indsatser - herunder, at indsatsplanen klart tilkendegiver, om alle grænseværdier er overholdt. Der henvises indsatsplanen til diverse forslag til indsatser på arealerne inden for grundvandsområderne. Alle sigter mod en beskyttelse af grundvandsforekomsten - men uden en klart beskrevet årsagssammenhæng/et reelt risikobillede. Der er således i Indsatsplanen ikke tilstrækkelig grad redegjort for, at der skulle være fund af miljøfremmede stoffer, der er alarmerende for grundvandsforekomsterne indenfor grundvandsområdet.

Ejendomsrettens ukrænkelighed er vigtig i denne sammenhæng. Den hensigt, der er beskrevet i indsatsplanen om anvendelse af påbud af rådighedsindskrænkelse, er meget indgribende og byrdefuld. Hvis der skal ske et indgreb, skal det være nødvendigt. I indsatsplanen er der tale om at man vil forbyde brugen af lovligt godkendte pesticider.

Miljøstyrelsens pesticid-godkendelsesprogram fastlægger strikse grænser for hvor stor en dosis af pesticider, der må anvendes. Miljøstyrelsen har tidligere offentligt tilkendegivet, at lovlig brug af pesticider ikke er til fare for grundvandet.

grundvandet og grundvandets transport ned igennem jordlagene ændres markant ved indvinding. Derfor kan der være stoffer på vej ned hen til boringerne, som vi bare ikke har set endnu.

Den faglige begrundelse for udpegningen af de prioriterede område vil blive uddybet i indsatsplanen under afsnittet "Redegørelse".

Grundvandet i Danmark beskyttes på flere forskellige måder. Dels findes en generel regulering i forbindelse med bl.a. godkendelsesordningen for sprøjtemidler samt husdyrreguleringen, dels findes en konkret regulering på udvalgte arealer, hvor det er nødvendigt. Indsatsplanerne, der baseres på resultaterne af den statslige grundvandskortlægning, giver kommunerne mulighed for at gennemføre denne supplerende regulering, hvor der vurderes behov.

<p>Opsamling</p> <p>Indsatsplanen indeholder ingenlunde det nødvendige faglige datagrundlag til at forlange restriktioner på brug af pesticider. Der synes ikke at være et tilstrækkeligt trusselsbillede til at kunne argumentere for en kraftig indskrænkning af lovlig anvendelse af pesticider.</p> <p>Vi vil således anbefale, at der - fremfor at pålægge lodsejere omkostningstunge tiltag - i stedet fokuseres på monitoring af grundvandstilstanden og frivillige aftaler, hvor tiltag stadig er nødvendige (uden senere mulighed for påbud). At meddele påbud om forbud mod anvendelse af godkendte pesticider kræver en langt grundigere analyse og et helt andet reelt trusselsbillede end det der ligger til grund for indsatsplanen.</p> <p>Hjørring Kommune - i samarbejde med vandværket - bør prioritere frivillige aftaler som eneste middel til indgåelse af dyrkningsaftaler - hvilket vil sikre bedst mulige anvendelse af de økonomiske midler, der investeres i at fremtidssikre grundvandsressourcen (proportionalitet).</p>	<p>Statens overordnede mål er at sikre grundvandet fremadrettet. Venter vi på at der kommer en forurening, er det med stor sandsynlighed for sent lave en indsats ift. miljøfremmede stoffer.</p> <p>Det faglige grundlag for indsatserne vil blive uddybet i indsatsplanen. Rådighedsindskrænkninger skal som udgangspunkt gennemføres via frivillige aftaler. Ifølge indsatsplanen skal handlingerne gennemføres inden 2025. Kommunen vil senest 1 år inden (2024) tage stilling til, om der er behov for at påbyde rådighedsindskrænkninger.</p> <p>Dyrkningsaftaler vil blive indgået på baggrund af konkrete og mere detaljerede vurderinger af arealerne på det tidspunkt hvor aftalerne indgås. I mellemtiden følges udviklingen i vandkvalitet og det vurderes løbende om forudsætningerne for indsatserne stadig er aktuelle og om der er behov for justering af indsatserne.</p>
<p>Høringssvar fra advokat Jens Jacob Halling, på vegne af Hans Christian Lunden og Leif Ove Christensen.</p> <p>Vedr.: Høringssvar vedrørende Forslag til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse Bredkær Vandværk på vegne af H.C. Lunden, Ulstrupvej 51 og 83, 9800 Hjørring (sag 200170) og Leif Ove Christensen, Ugiltvej 970, 9800 Hjørring (sag 200146)</p> <p>Som advokat for Hans Christian Lunden og Leif Ove Christensen afgives hermed høringssvar vedrørende forslag til indsatsplan for grundvandsbeskyttelse Bredkær Vandværk.</p> <p>Det gøres overordnet gældende, at forslaget lider af alvorlige tilblivelsesmangler, idet det er lavet på et uoplyst og fejlagtigt grundlag, herunder helt vilkårligt og uhjemlet fastlægger de geografiske indsatsområder, og at de i forslaget forslåede indsatser og forbud mod bl.a. gødsning, husdyrbrug (nitrat) og sprøjtning (pesticider) er ulovhjemlede og retsstridige, herunder er ekspropriative indgreb som i givet fald kun kan gennemføres, hvis det er begrundet i almenvellets interesse og kun mod fuld erstatning.</p> <p>Ad udarbejdelsen af og høringen af forslag til indsatsplan: Forslaget burde aldrig have været bragt i høring. Det bygger således på et ufuldstændigt og ikke tilstrækkeligt oplyst grundlag, idet det lider af væsentlig</p>	<p>Indsatsplanen er udarbejdet efter vandforsyningsloven og tilhørende bekendtgørelse på baggrund af Miljøstyrelsens kortlægning og vejledning til indsatsplanlægning. Planen indeholder ikke indsatser mod nitrat - ovenstående er forkert opfattet.</p> <p>Der er ikke givet noget forbud endnu.</p> <p>Forslaget bygger på nyeste viden fra statens kortlægninger, som er det grundlag kommunen skal udarbejde en indsatsplan efter jf. vandforsyningsloven og bekendtgørelse om indsatsplaner. Der findes ikke nyere data om grundvandets</p>

mangler, bl.a. foreligger der ingen nyere målinger og undersøgelser, som konkret belyser eller fastslår, hvorvidt og hvor der er eventuelt måtte være behov for, at det skal gøres indsats.

Da forslaget og de heri foreslåede indsatser derfor ikke bygger på fakta men alene på teser og foreløbige ikke beviste antagelser og gisninger, bør forslaget trækkes tilbage, således der kan foretages de nødvendige og i Vandforsyningsloven foreskrevne målinger og undersøgelser. Besparelseshensyn kan ikke begrunde, at de fornødne målinger og undersøgelser ikke foretages.

Det er både forvaltnings- og retssikkerhedsmæssigt uacceptabelt, at der ikke er foretaget de fornødne målinger og undersøgelser, særligt når det foreslås at pålægge de i forslaget helt vilkårlig udvalgte områder så indgribende restriktioner og brugsbegrænsninger. Det kan kun ske med konkret dokumentation for i hvilket omfang nitrat og pesticider kan sive ned i grundvandet, og i så fald kun med klar lovhjemmel.

Forslagets fremsættelse har i sig selv allerede medført, at de berørte ejendomme er næsten usælgelige og umulige at omprioritere/belåne, hvorfor der tages forbehold for de af forslaget afledte følgetab.

Det gøres også gældende, at det er en generel og væsentlig tilblivelsesmangel, at mine klienter, som er de mest berørte parter/lodsejere, ikke i overensstemmelse med Vandforsyningslovens § 12 og § 13 B er blevet inddraget i forbindelse med udarbejdelsen, og at det i sig selv må medføre forslagets ugyldighed, og/eller at det ikke kan vedtages endeligt uden iagttagelse af denne lovbestemte inddragelse af de særligt berørte parter.

Ad tilblivelsen og hjemmelsgrundlaget for indsatsplaner

I forslaget til indsatsplan anføres det, at den er udarbejdet med hjemmel i Vandforsyningslovens § 13 og § 13 a, men det undlades at præcisere, at disse bestemmelser reelt alene uddelegerer udarbejdelsen af indsatsplaner i de udpegede indsatsområder til Kommunalbestyrelsen, dvs. der er ikke i førnævnte bestemmelser hjemmel til at lave de foreslåede indsatser eller grundlag for at statuere, at indsatserne er i almenvellets interesse, således de ekspropriative indgreb kan gennemføres.

kvalitet. De udpegede områder er baseret på modelberegninger med en model, der er opdateret i 2016. Det er ikke muligt at tilføje mere data til modellen på nuværende tidspunkt.

Jf. vejledning om indsatsplaner, kan kommunen udpege områder, der skal beskyttes med baggrund i vurdering af stor grundvandsdannelse og kort strømningstid til borerne. Dette er udgangspunktet for udpegnings af de prioriterede områder, hvor der skal ske en indsats overfor pesticidanvendelse.

Indsatserne i planen bliver kompenseret ift. eventuelle tab i dyrkningsøjemed.

Forslag til planen er sendt i partshøring inden politik behandling og offentliggørelse. Her har de enkelte lodsejere haft mulighed for at kommentere på indsatserne. Planforslaget har været på dagsordenen flere gange ved afholdelse af møder i Grundvandsrådet, hvor LandboNord også har deltaget i drøftelser vedrørende udarbejdelse af planen. Fremadrettet vil Hjørring Kommune forsøge at inddrage de mest berørte lodsejere tidligere i processen, så der er mere klarhed om kommunens foreslåede indsatser.

Indsatsplanen er udarbejdet efter gældende lovgivning. Udmøntning af indsatsplanen (gennemførelse af de forskellige handlinger) skal som udgangspunkt ske via frivillige aftaler i de udpegede områder.

Indsatsplanen udsteder i sig selv ikke et påbud og dermed heller ikke indgreb i form af ekspropriation. Hvis indsatserne ikke kan gennemføres via af frivillige aftaler, har kommunen mulighed for at give påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a.

Kommunalbestyrelserne i de enkelte kommuner skal således sammen med vandværkerne samt Grundvandsrådene implementere bl.a. vandramme-, grundvands- og drikkevandsdirektiverne, og dette er en overordentlig vanskelig opgave, idet restriktioner og begrænsninger i borgernes ejendoms- og frihedsrettigheder alene kan ske med klar lovhjemmel og under iagttagelse af andre ressortministeriers enekompetencer, anden overlappende lovgivning, m.m. samt almindelige forvaltningsretlige sagsbehandlings regler, saglighedskrav, intensitets- og proportionalitetsprincipper, herunder alene kan foretages, hvis det sker i almenvellets interesse og kun mod fuld erstatning, når en indsats har ekspropriativ karakter.

Det er endda overladt til kommunalbestyrelsen selv at definere, hvornår det er grundlag for en indsats, idet Staten ikke har fastsat mindstemål til, hvornår der skal gøres indsats, f.eks. ved overskridelse af tærskelværdier for nitrat og pesticidnedsivning i grundvandet. Det giver således risici for – som i den foreslåede indsatsplan – at indsatserne bliver foretaget helt vilkårligt og forskelligt fra kommune til kommune, og at det sker uden konkret viden om, hvorvidt en indsats er nødvendig og begrundet i almenvellets interesse, allerede fordi der ikke foreligger konkrete målinger, undersøgelser eller mindstemål.

Indgreb i lodsejernes brug og råden skal - givet fald ovennævnte forhold måtte være iagttaget – således være begrundet i almenvellets interesse jfr. Grundlovens § 73, som jfr. Højesterets udtalelse i bl.a. vedhæftede dom refereret i UfR 1998.1669H (Bilag 1) forudsætter konkret dokumentation for, at indgrebene er egnede til at forøge og forebygge beskyttelsen, dvs. det er ikke nok at opstille mere eller mindre velovervejede gisninger og teser.

Det skal også ses i lyset af, at der allerede forefindes en 25 meters cirkelformet beskyttelseszone rundt om hver eneste boring, hvor der er forbud mod brug af pesticider, gødskning og dyrkning jfr. Naturbeskyttelseslovens § 21 b.

Tilsvarende har Staten ikke fundet anledning til at gøre indsats over for pesticider (jfr. bl.a. forslaget side 8, næstsids afsnit), som Danmark i øvrigt vel nok har de strengeste grænseværdier for, og som Miljøstyrelsen skal forhåndsgodkende, før sådanne plantebeskyttelsesmidler overhovedet kan distribueres, og som også løbende overvåges. Ved forskriftsmæssig anvendelse af de af Miljøministeriet godkendte plantebeskyttelsesmidler vil der ikke være risici for nedsivning af pesticider til grundvandet.

Dette har miljø- og fødevareministeren i samråd af den 26. marts 2017, kl. 11.40 bekræftet ved følgende udtalelse:

”De pesticidrester, der findes i grundvandet, går mange år tilbage. Det vil sige, at

I forhold til vurdering af risici og almenvellets interesse har grundvandet høj prioritet. Der er udpeget prioriterede områder med indsats overfor pesticider, for at undgå primært punktkildeforurening tæt på boringerne. Det er rigtigt, at pesticiderne og håndtering heraf er blevet bedre, men et enkelt spild eller dårlig håndtering tæt på boringerne kan lukke hele kildepladsen. Rundt omkring i DK er man begyndt at finde Roundup i grundvandet, som ifølge godkendelsessystemet ikke skulle kunne komme ned i grundvandet. Det viser, at uanset hvor dygtige vi er, kan vi ikke 100 % sikre os, at de stoffer der anvendes, ikke på en eller anden måde kommer ned i grundvandet. Viden om strømning, nedbrydning og lokale geologiske forhold er for begrænset til at kunne fremsige, at et givet stof aldrig kommer ned i grundvandet. Den manglende viden pga. kompleksiteten har vi valgt skal komme grundvandet til gode.

det er gamle midler.”

Ministeren pointerede også samtidig, at det er glædeligt, at man i dag håndterer de midler, som i dag er tilladt, på en helt anden måde.

Det vil derfor være usagligt og retsstridigt at nedlægge forbud mod brugen af lovlige plantebeskyttelsesmidler, som ikke medfører risici for nedsivning af pesticider til grundvandet, herunder nytteløst når eventuelle risici for pesticidnedsivning vedrører gamle plantebeskyttelsesmidler, f.eks. BAM, som ikke længere må benyttes, og som de foreslåede indsatser jfr. førnævnte udtalelse fra Højesteret ikke er egnede til at forøge og/eller forebygge beskyttelsen mod.

Når Miljøministeriet først har godkendt et plantebeskyttelsesmiddel jfr. reglerne i forordning om markedsføring af plantebeskyttelsesmidler, vil også det være i strid med almindelige EU-retlige regler, hvis kommunalbestyrelsen ved en indsatsplan forsøger at foretage begrænsninger i brugen af sådanne plantebeskyttelsesmidler. De i forslaget foreslåede indsatser og forbud mod bl.a. gødskning, husdyrbrug (nitrat) er også unødvendige og usaglige, idet der i grundvandsdirektivet allerede er fastsat grænseværdier for nitrat på 50 mg N/l, og idet koncentrationen af nitrat i grundvandet allerede er langt under EU's grænseværdier, herunder alt andet lige må forventes at falde yderligere, idet landbruget og mine klienter de seneste årtier har skåret meget væsentlig i brugen af kunstgødning og animalsk gødning. Dette bekræftes også af forslagets pkt. 4. Handleplan for Bredkær Vandværk, hvoraf det anføres i beskrivelsen:

”På nuværende tidspunkt indikerer vandkvaliteten ikke, at der er brug for tiltag ud over den normale overvågning af grundvandskemi.”

og som indsats

”Der skal ske normal overvågning af grundvandet jf. administrationspraksis”.

Ad proportionalitetsprincippet:

I lov om Miljøbeskyttelse § 24 fremgår:

”Kommunalbestyrelsen kan give påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand.”

I lov om Miljøbeskyttelse § 26a fremgår:

”Når der er vedtaget en indsatsplan for et område efter vandforsyningslovens § 13 eller § 13 a, kan kommunalbestyrelsen, hvis der ikke kan opnås en aftale herom på rimelige vilkår, endeligt eller midlertidigt mod fuldstændig erstatning pålægge ejeren af en ejendom i området de rådighedsindskrænkninger eller andre

Statens udpegning af pesticidesårbare områder er kun sket indenfor meget grovsandede jorde - og ikke på ler eller delvist ledere jorde. Staten har undersøgt udvaskning af pesticider på lerjorder op til 10 m tykkelse og pga. sprækker i leret, har transporten ned igennem lerlaget været overraskende hurtig. Nogen steder hurtigere end i sandjord.

Set ift. grundvandet alder og strømningstid, er Bredkær Vandværk et ungt vandværk, hvor der kun har været indvundet grundvand siden 1999. Det er derfor ikke sikkert at vi har set, hvilke stoffer der er på vej ned i grundvandet endnu. Eventuelle påvirkninger fra jordoverfladen kan være mange år om at nå ned til grundvandet og grundvandets transport ned igennem jordlagene ændres markant ved indvinding. Derfor kan der være stoffer på vej ned hen til boringerne, som vi bare ikke har set endnu.

I forhold til nitrat er der ingen handlinger ud over overvågning. Det er misforstået, at der kommer restriktioner mht. nitratudbringning.

Grundvandet i Danmark beskyttes på flere forskellige måder. Dels findes en generel regulering i forbindelse med bl.a. godkendelsesordningen for sprøjtemidler samt husdyrreguleringen, dels findes en konkret regulering på udvalgte arealer, hvor det er nødvendigt. Indsatsplanerne, der baseres på resultaterne af den statslige grundvandskortlægning, giver kommunerne mulighed for at gennemføre denne supplerende regulering, hvor der vurderes et specielt behov.

Beskyttelsen af det prioriterede område går udelukkende på sprøjtefri dyrkning, så det er muligt at dyrke med brug af gødning.

foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider.

Miljø- og Fødevareministeren fastsætter nærmere regler for, i hvilke tilfælde og på hvilket dokumentationsgrundlag der kan meddeles pålæg efter stk. 1. [Fastsat i bekendtgørelse om indsatsplaner]. Kommunalbestyrelsen kan give påbud eller nedlægge forbud for at undgå fare for forurening af bestående eller fremtidige vandindvindingsanlæg til indvinding af grundvand.”

I lov om Vandforsyning § 8 fremgår:

”Miljø- og Fødevareministeren eller energi-, forsynings- og klimaministeren kan fastsætte regler om kommunalbestyrelsernes behandling af sager efter loven, herunder om de oplysninger som ansøgninger skal indeholde, og om de vilkår, som tilladelser skal indeholde.”

I lov om Vandforsyning § 16 fremgår:

” Miljø- og Fødevareministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet af planlægningen efter § 14 samt om grundlaget for og indholdet af indsatsplaner efter §§ 13 og 13 a”

Ministerne kan bestemme om fastsætte regler om, at nærmere angivne forudsætninger skal lægges til grund for planlægningen efter § 14. Sådanne forudsætninger skal lægges til grund ved administrationen af denne lov”.

I bekendtgørelse om indsatsplaner § 7 fremgår:

”Pålæg efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a om rådighedsbegrænsninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre nuværende eller fremtidige drikkevandsinteresser mod forurening med nitrat eller pesticider, kan kun pålægges den enkelte ejer, når foranstaltningen er nødvendig for at opfylde målet med en indsatsplan, der opfylder kravene i denne bekendtgørelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om rådighedsindskrænkninger efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a, skal ske ud fra en samlet vurdering af de hydrogeologiske forhold samt arealanvendelsen, herunder f.eks. 1) data fra vandanalyser, f.eks. fra den lovpligtige boringskontrol 2) forekomst af miljøfremmede stoffer i grundvandet, 3) stigende tendenser af nitrat, pesticider eller øvrige relevante stoffer, eller 4) andre relevante forhold.

Miljø- og fødevareministeren har endvidere lavet vejledning om indsatsplaner, hvor det i pkt. 3.7.1, sidste afsnit anføres udtrykkeligt, at ”De valgte påbudte indsatser må ikke være mere indgribende, end formålet med indsatsen tilsiger (proportionalitetsprincippet). Det følger af proportionalitetsprincippet, at indsatsen

Mht. at anvende de mindst indgribende midler kan vi ikke se, hvordan risikoen ved håndtering og spild af pesticider kan fjernes på anden vis end at pesticider slet ikke skal håndteres på arealer med stor grundvandsdannelse tættest på borerne.

både skal være nødvendig for at opnå formålet og forholdsmæssig, hvilket betyder, at formålet ikke skal kunne nås med mindre indgribende midler.”

Det følger også af proportionalitetsprincippet, ”at afgørelser ikke må være mere indgribende overfor den enkelte virksomhed eller borger, den er rettet imod, end en opfyldelse af de konkrete ved loven fastlagte (miljø)målsætninger tilsiger.” 1 Kommunalbestyrelsen skal således altid vælge den mindst indgribende foranstaltning, som stadig giver mulighed for at opfylde formålet.

1 Jf. Miljøretten 1, Almindelige emner. 2. udgave, 2006, side 144

Kommunalbestyrelsen skal endvidere ved valg af indsatser foretage et skøn over beskyttelsesinteressen ud fra konkret indhentede data vedrørende drikke/grundvandet (som jfr. ovenstående mangler), men samtidigt med respekt for menneskers levevilkår, idet de mindst indgribende midler skal anvendes.

Kommunalbestyrelsen og vandværket skal i den forbindelse opfordres til nærmere at redegøre for de mange alternativer, som jeg har forstået eksisterer i forhold til sikring og rensning af grund- og drikkevand.

I skønnet skal dermed indgå, at de dele af området, som er udpeget som ”prioriteteret område”, allerede på nuværende tidspunkt er undergivet beskyttelse, jfr. ovennævnte, bl.a. ved 25 meter beskyttelseszonerne og anden speciallovgivning, hvorfor den nuværende og fremtidige brug ikke frembyder risici for forurening med nitrat eller pesticider.

Da de særlige drikkevandsinteresser allerede er undergivet beskyttelse, og da resten af de erklærede formål som angiveligt skulle begrunde de foreslåede indsatser, vil kunne sikres gennem vedtagelse af frivillige aftaler, mindre indgribende rådighedsbegrænsninger eller tinglysning af servitutter på de enkelte ejendomme er proportionalitets- og intensitetsprincippet ikke overholdt. Disse alternative muligheder skal i givet fald være afprøvet, før man kan anvende forbudsbeføjelsen, som er den mest indgribende foranstaltning.

Dette synspunkt underbygges af Miljø- og fødevareklagenævnet selv, som på deres hjemmeside skriver følgende i forhold til overholdelse af proportionalitetsprincippet ved fredning:

”Der er i lovgivningen i dag en række andre muligheder end fredning til at sikre og gen-skabe natur, f.eks. erhvervelse og frivillige aftaler efter naturbeskyttelseslovens regler om naturforvaltning, tilbud om tilskud til særlige miljøvenlige landbrugsdriftsformer, og aftaler og tilskudsordninger efter skovloven. Fredning af et område vil derfor normalt kun komme på tale i de tilfælde, hvor

Det er misforstået at handlingerne sker efter §§ 13 og 13 a. *Udpegningerne* sker efter disse paragraffer, mens *handlingerne* sker på frivillig basis. Kun hvis det ikke kan lade sig gøre for lodsejere og vandværket at blive enige om en aftale, vil kommunen vurdere i hvilket omfang, der skal gives påbud efter § 26 a. Der gives ikke noget påbud ved vedtagelse af indsatsplanen, og dermed er alle kommentarer vedr. ekspropriation mm. ikke relevante før et evt. påbud er meddelt.

behovet for beskyttelse, pleje, naturgenopretning eller offentlig adgang ikke kan opfyldes ved anvendelse af de øvrige bestemmelser og virkemidler i lovgivningen.”

2

2 Miljø- og fødevarerklagenævnet: <http://nmkn.dk/lovomraader/naturfredning/>

Synspunktet anvendes tillige som begrundelse for, at man i MAD 2009.1375 ophævede en fredning af Flyvestation Værløse, da man vurderede, at et landsplandirektiv og naturbeskyttelseslovens bestemmelser sikrede området naturmæssige, landskabelige og rekreative værdier.

Såfremt det vurderes, at der er juridisk grundlag for de foreslåede indsatser i forslaget til indsatsplan for Bredkær Vandværk, bør området, som omfattes af forbuddet, i givet fald begrænses. I henhold til de erklærede formål med indsatsplanen, er der således ikke belæg for at inddrage min klienters ejendom under det prioriterede område, idet 25 meter beskyttelseszonerne og anden speciallovgivning betryggende sikrer drikke- og grundvandet.

Opsummerende gøres det således gældende, at de omfattede arealer dermed allerede er værnede og tilstrækkeligt beskyttet eller om fornødent yderligere kan værnes på langt mindre indgribende og intensiv måde jfr. bl.a. førnævnte speciallovgivning, hvorfor denne nye og meget mere omfattende fredning, ikke vil være i overensstemmelse med vandforsyningsloven § 13 og 13 og miljøbeskyttelseslovens § 26 a. Også af disse grunde er der derfor heller ikke det fornødne klare juridiske grundlag for at vedtage og gennemføre den foreslåede indsatsplan. Forslaget er simpelthen for vidtgående, og indgrebet i mine klienters ret til at råde over egen ejendom har ekspropriationslignede karakter.

Ad ekspropriativt indgreb:

Den foreslåede indsatsplan vil være et retsstridigt ekspropriativt indgreb, jfr. Grundlovens § 73, EMRK, artikel 1 og EU's charter om grundlæggende rettigheder, artikel 17, stk. 1, idet indsatserne vil medføre så indgribende rådighedsbegrænsninger, - især i den udformning, som der lægges op til i forslaget -, at det kun kan ske, hvis der foreligger klar lovhjemmel, og hvis rådighedsbegrænsningerne klart kan subsumeres under en klar lovhjemmel. Ingen af disse betingelser er opfyldt, idet en generel henvisning til Vandforsyningslovens § 13 og § 13 a ikke udgør en sådan klar lovhjemmel og/eller statuerer "almenvællets interesse", og idet et sådan helt generelt og vilkårligt forbud mod gødskning og plantebeskyttelse på mine klienters ejendomme ikke kan subsumeres under Vandforsyningslovens § 13 og § 13 a endsige sagligt kan begrundes. Jo mere intensivt og ekspropriationslignende indgrebet er, jo mere klar

må lovhjemlen og den retlige subsumption således også være.

Og da de foreslåede indsatser vil lamme mine klienters muligheder for at benytte deres ejendomme, idet ejendommene i så fald hverken vil kunne anvendes til konventionelt landbrug eller til økologisk landbrug (økologisk dyrkning er således ikke mulig, når der ikke må anvendes animalsk gødning), vil indsatsplanen være at sidestille med ekspropriation.

Ifølge retspraksis foreligger der således ekspropriation, når bestemmelserne ikke i bagatelagtigt omfang overfører den råderet, som normalt tilhører en ejer, fra sagsøgerne til det offentlige.

når bestemmelserne ikke rammer befolkningen generelt eller en ubestemt kreds, men derimod rammer den berørte konkret, direkte, atypisk og uforholdsmæssigt hårdt.

når der ikke tages hensyn til om det er borgeren/landmanden, som står for udledningen eller om forureningen stammer fra andre, f.eks. byboere, når de berørte lodsejer ikke er sikret en passende erstatning, og den berørte borger f.eks. allerede ved høring af en plan, hvori kommunerne varsler et eventuelt forbud mod sprøjtning og dyrkning af arealet, lider tab, eller den berørte borger selv indirekte kommet til at betale sin egen erstatning ved stigende vandpriser.

I forhold til min klient Hans Christian Lunden er den geografiske forbudszone på min klients ejendom markeret med gult på forslagets figur 4 jfr. vedhæftede bilag 2, og dette område vil min klient ikke kunne udnytte til landbrugsformål, da økologisk produktion pga. forbuddet mod animalsk gødning også vil være udelukket. Der vil således skulle ydes fuld erstatning for hele det omfattede område, idet der ikke findes relevante andre anvendelsesmuligheder.

Værre er dog, at den øvrige ejendom også vil falde i værdi p.g.a. landbrugsdriften ikke uden dette område kan ske rentabelt, og at ejendommen - jfr. vedhæftede notat af 5. april 2017 fra erhvervsmægler og valuar Evald Borup bilag 3 - vil blive ramt af såkaldte "negative følge/refleksvirkninger", idet forslagets helt vilkårlige udpegning af indsatsområder vil afholde navnlig konventionelle landbrugere fra at købe en sådan ejendom. Det skyldes bl.a. frygten for, at kommunalbestyrelsen og vandværket alene har startet "med det mindre" og derfor langsomt vil udvide rådighedsbegrænsningerne "til det mere" med henvisning til skiftende regelgrundlag og under henvisning til at de særskilte rådighedsbegrænsninger er erstatningsfri regulering, som borgerne må tåle, og hvor man på tilsvarende vis som i dette forslag til indsatser helt vilkårlig blot vil henvise til, at man vil sikre "værdier" uden at have nogen som helst dokumentation for, hvorvidt indgrebene vil have de

Hans Christian Lundens ejendom berøres kun i meget lille omfang og fortsat drift på konventionel vis udgør ikke et problem for grundvandet på hans øvrige arealer. Leif Ove Christensens ejendom bliver i vid udstrækning berørt af planen og arealerne vil skulle omlægges til drift uden brug af pesticider. Dette er fuldt muligt, hvis der ændres på afgrøder og dyrkningsmetoder, hvilket selvfølgelig vil betyde et tab i forhold til nuværende drift. Dette tab er netop det, som Hjørring Vandselskab skal kompensere Leif Ove Christensen for i forbindelse med indgåelse af en dyrkningsaftale, og som advokaten nævner, er der mange muligheder for at få støtte til at drive grundvandsvenlige arealer.

<p>ønskede virkninger, eller hvorvidt formålene kan opnås ved benyttelse af mindre byrdefulde rådighedsbegrænsninger.</p> <p>Hans Christian Lunden's ejendom vil dermed de facto være usælgelig jfr. også konklusionen fra erhvervsmægler og valuar Evald Borup, og min klient vil i konsekvens heraf være stavnsbunden, hvis indsatsplanen gennemføres.</p> <p>Det bemærkes, at min klient Hans Christian Lunden er blevet 70 år, og at han derfor inden for en kortere årrække skal sælge sin bedrift/ejendom, hvorfor han vil realisere et sådant tab, idet han ikke kan afvente "bedre tider".</p>	
<p>Høringssvar fra Henrik Arildskov</p> <p>Bemærkninger til "Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse, Bredkær Vandværk".</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Siden jeg overtog ejendommen i 1987 har der ikke været anvendt pesticider noget steds – hverken i skoven, på marken eller i haven. Da jeg går ind for giftfri dyrkning, vil det heller ikke ske fremover. 2. Haven gødes 1 gang årligt med pilleret naturgødning. Skovarealet gødes ikke. Markarealet er udlejet til lokal landmand, der dyrker græs til høslet og efterfølgende afgræsning af heste. Det gødes 1 gang årligt med gylle og er enkelte år suppleret med 1 gang kunstgødning. 3. Jeg har nedslivningsanlæg for spildevand placeret ca. 100 m nord for stuehuset. <p>Jeg vil gerne have oplyst om nogle af ovennævnte forhold skal ændres eller om jeg kan fortsætte samme praksis premadrettet.</p> <p>Med venlig hilsen Henrik Arildskov</p>	<p><i>Ejer har fået følgende svar pr. mail:</i></p> <p>Hej Henrik Tak for dine bemærkninger. De beskrevne aktiviteter på din ejendom stemmer rigtig godt overens med formålet af indsatsplanen og det er godt at hører at du tager hensyn til grundvandet. Du kan bare fortsætte som du hidtil har gjort.</p> <p>Med venlig hilsen</p> <p>Jens Chr Ravn Roesen Miljøingeniør Team Vand og Jord Teknik og Miljø</p>
<p>Høringssvar fra Region Nordjylland (nu Miljøministeriet)</p> <p>Hej Jens Chr. Du sendte den 20. januar 2017 Forslaget til indsatsplan for Bredkær Vandværk i offentlig høring. Råstofgruppen i Region Nordjylland har ingen bemærkninger til planen. Jordforureningsgruppen har enkelte bemærkninger til handleplanen på side 15 og redegørelsen på side 26. Dette skyldes, at der hele tiden sker ændringer i status for de lokaliteter, der er kortlagt i henhold til jordforureningsloven - takt med at der udføres forureningsundersøgelser mv. Jeg har vedhæftet en tabel, hvor de lokaliteter, der er beliggende indenfor de 2 indvindingsoplande er oplyst.</p>	<p>Administrationen har ingen bemærkninger.</p>

Som det ses er der:

- 6 lokaliteter, der er kortlagt på vidensniveau 2, hvor indsatsen er:
Videregående undersøgelser af hensyn til grundvandet, afklares med RN
- 3 lokaliteter, der er kortlagt på vidensniveau 1, hvor indsatsen er:
Indledende undersøgelse udføres af RN inden udgangen af 2020
- På de resterende 23 lokaliteter er der ikke yderligere indsats.

Jordforureningsgruppen har ikke yderligere bemærkninger til planen.
Hvis ovenstående giver anledning til spørgsmål, er du velkommen til at kontakte mig.

Med venlig hilsen

Ann Steen Nikolajsen

Civilingeniør

9764 8550

asj@rn.dk

REGIONAL UDVIKLING

Kontoret for Jordforurening og Råstoffer

Region Nordjylland

Niels Bohrs Vej 30

9220 Aalborg Ø

Telefon: 9764 8000

Email: region@rn.dk

www.jordforurening.rn.dk